

RAH-MON ROMA

Un esperit inquiet dins l'animació infantil

August Garcia

Caramella

36

MÚSICA I CULTURA POPULAR

RAH-MON ROMA ha fet 18 anys, però ja no és cap adolescent. El RAH-MON ha fet 18 anys com a animador, cantant i rondallaire, que és com ell s'estima més que l'anomenin. 18 anys farcits d'una llista interminable de publicacions, enregistraments i espectacles.¹ I per celebrar-ho ha editat un nou CD i l'ha presentat en dues actuacions a Sabadell i al Mercat de Música Viva de Vic. *Som molta colla* —que és el nom del CD i de l'espectacle— va ser el sisè acte amb més públic de la Festa Major de Sabadell. I tot i així, no en va sortir cap notícia als mitjans locals. I és que, com observa en RAH-MON, malgrat alguns petits avenços, el sector de l'animació infantil continua essent el gremi més menystingut de la música. Des de *Caramella* volem fer-nos ressò de la feina d'en *Rah-mon* i compensar,

en part, aquest oblit. Encara que el seu treball no pugui encabir-se estrictament en els límits del que anomenem música d'arrel tradicional. O sí? Aquesta és una de les qüestions que li vam plantejar en l'entrevista que ara presentem i que, com podreu veure, abasta un ventall prou ampli de temes. I és que no es pot parlar amb el RAH-MON només d'ell mateix. Sempre acabes parlant del seu compromís personal en moltes iniciatives col·lectives. Perquè si algun mot defineix en RAH-MON és el d'incitador cultural, un generador incansable d'iniciatives en el camp de l'animació infantil. Sempre noves, sempre diverses.

Quin balanç fas d'aquests divuit anys?

A nivell personal estic molt content. I no només de les més de 2.500 actuacions que he fet, sinó també dels dotze espectacles que actualment tinc en cartera. Espectacles diferents, amb repertoris diversos, moltes maneres de presentar les cançons, amb instrumentació variada (des de l'acordió diatònic fins a les caixes de ritmes) i provinent de cultures diverses... Espectacles que busquen aplicar les tècniques d'animació al món dels contes, no fent un guió teatral, sinó cercant el *feed-back* amb el públic.

Pel que fa al nivell col·lectiu, s'han obert noves vies d'esperança amb la creació, ara fa ja uns tres anys, de l'AMAPEI (Associació de músics i animadors professionals d'espectacles infantils).

Explica'ns, què preteneu amb aquesta associació?

Bàsicament la idea és fer un front comú que aglutini el col·lectiu d'animadors infantils per tal de difondre la feina que fem, unificar criteris i aportar un seguit de serveis als seus associats. I com a exemple de tot això, algunes de les feines que hem fet fins ara: crear uns contractes tipus per a tot el gremi, consensuar una tipologia de funcionament de les actuacions, estipular les condicions mínimes necessàries que ha de tenir en compte qui vulgui contractar un espectacle infantil, coordinar els diversos cicles d'animació, etc. Tot va dirigit cap a la dignificació de la feina que estem fent, alguns molt abans que jo, com l'Àngel Daban, el Noè Rivas, en Pep López... Som els parents pobres de la música tot i que, paradoxalment, som els que fem més bolos. No hi ha cap grup o orquestra que faci entre 150 i 200 actuacions anuals! Però, en canvi, no hi havia cap gremi fins ara que ens aglutinés. La creació de l'AMAPEI respon a la idea que l'animació tingui un segell de qualitat que li permeti tenir accés a les distribucions normals de qualsevol producte cultural.

Què ha canviat en el món de l'animació al llarg d'aquests divuit anys?

Moltes coses. Per començar, la figura de l'animador. Tot i que encara ens identifiquen amb la típica imatge del noi amb una guitarra, vestit amb roba adolescent post-hippy, s'ha produït un canvi important. Hem introduït nous instruments, hem aprofitat els recursos de la tecnologia, hem ampliat la nostra proposta musical, hem diversificat el repertori introduint-hi elements d'altres cultures... I pel que fa al públic infantil cal dir que s'ha tornat molt més crític, i això és bo: rep molts més estímuls que abans, ha vist molts més espectacles i té un criteri més elaborat, més exigent, del que vol sentir i veure.

Tot això es pot percebre en la diversitat de la teva proposta. Com et plantejes el procés de creació dels teus espectacles?

En un principi no hi havia tants elements de creació pròpia. A mesura que passen els anys et treus la vergonya i et sents més segur com per a aventurar-te a fer propostes noves. Les cançons provenen de tres camins diferents: o bé estan pensades per als espectacles en

funció de la dinàmica que vols anar creant en el directe (cançons mimades, danses...) o bé són d'aquelles que tenen un missatge més personal i que, sovint es queden al calaix fins que un dia els arriba l'oportunitat de veure la llum. El tercer grup són les peces que elaboro expressament per als espectacles de contes i que ja solen integrar-se dins d'un guió narratiu o una temàtica específica.

Els teus espectacles, són d'arrel tradicional?

Home, d'entrada puc dir que sempre he incorporat la tradició tant pel que fa a la instrumentació utilitzada com en el repertori, especialment pel que fa als recursos dansats. Procuo aprofitar els diferents elements de les danses tradicionals, tant als balls col·lectius com als de parelles, no només catalans, sinó de l'àrea mediterrània, tot i que reconec que està una mica agafat pels pèls. En tot cas, l'animació infantil, ja des d'en Xesco Boix, ha incorporat sempre el repertori tradicional. El «Joan petit» sempre ha existit. Jo el continuo fent, però el capgiro, interpretant les diverses versions que hi ha d'aquesta peça a d'altres cultures: «Lo marinero», «En Joan Xiquet», «Jean Petit»...

Podríem dir que la famosa «interculturalitat» ha arribat també al món de l'animació infantil?

L'animació sempre ha incorporat elements d'altres cultures; ja des d'en Xesco o d'en Pete Seeger apareixien peces més o menys exòtiques. Ara respon a una exigència de la pròpia realitat. El món de l'animació ha estat pioner en la difusió d'aquest repertori d'altres cultures, cultures que tenim ja a casa nostra. Com també ho va ser en la difusió de les cançons i danses tradicionals catalanes, només que després aquesta funció va passar a l'escola i ella va ser qui li va donar prestigi, com ha passat en tants elements que, en un primer moment provenien del món del lleure (esplais, escoltes...) i van anar-se incorporant a la dinàmica habitual del treball escolar.

Potser no hi ha hagut un criteri molt clar per part dels animadors a l'hora de treballar aquests aspectes, però tot i així s'ha anat publicant materials que després s'han posat a l'abast dels educadors, i tant el món del lleure com el de l'ensenyament reglat els han pogut aprofitar.

Un altre element present en la teva trajectòria com a animador és el compromís amb el Tercer món. D'on prové?

En primer lloc, d'unes inquietuds personals sorgides arran de dos contactes concrets: un amb Amèrica Central (Nicaragua) i un altre amb Àfrica (Costa d'Ivori). Això em va fer tenir una consciència més àmplia i receptiva cap a les músiques del món i vaig pensar que seria bo aplicar-ho als espectacles pensats per a un públic familiar treballant aquests temes de manera festiva. A partir d'aquí, diverses organitzacions que treballen en el camp de la solidaritat i la cooperació amb el Tercer món, com Intermón o el Fons Català per a la Cooperació, em van venir a veure i em van demanar d'aprofitar aquests espectacles per a integrar-los en algunes de les seves campanyes. No faig espectacles «a mida», sinó que faig propostes a la meua mida i són els altres qui, si els interessa, m'ofereixen de fer-los en un altre context.

Encara pesa aquell tòpic del «per a la canalla qualsevol cosa ja està bé»?

Per desgràcia encara et trobes gent amb aquest plantejament a les associacions de veïns, a les festes majors. Molt menys a les escoles, potser perquè allà és on hi ha hagut més fracassos i han acabat exigint un mínim de qualitat en els espectacles adreçats als nens i nenes. És lògic si pensem que estan més preocupats que d'altres col·lectius pel vessant educatiu de l'espectacle. Quan arribi el dia que no ens diguin: «Ah! són els pallasos...», haurem fet un pas endavant. Tenim un nom, no?

Parla'ns del teu darrer treball: *Som molta colla*.

És un disc amb l'ànima despullada, no és un disc d'animació, ni un disc per a adults ni un disc per a nens, i és una mica de tot això a la vegada. Hi ha cançons per als més menuts, per a adolescents, per a adults. Un disc amb diversitat de ritmes, musicalment molt treballat —això és mèrit d'en Marcel Caselles. Les peces han estat molt rodades al llarg de tres anys, de manera que et puc dir que totes ja funcionaven en directe. L'únic que he fet és enregistrar-les amb més instruments que la guitarra. I aquí és on entra «la colla». Un grapat de músics que s'ha implicat en el projecte no només fent aparicions puntuals, sinó també intervenint conjuntament en moltes peces.

I qui són aquesta «colla»?

Doncs, en primer lloc, els Sopetes, que és la formació que em sol acompanyar en alguns dels meus espectacles (Marcel Caselles, Clara Font i Laura Fernández, i d'altres músics convidats a *Sopetes*, com en Toni Cuesta, el Toni Rocosa i en Pep López) o l'Abdoulaye Sumah, amb qui també comparteixo molts bolos. I després gent com en Manel Camp, els Pomada, el Juanjo Muñoz, de Gossos; en Joan Reig, d'Els Pets; el quartet vocal Blackbirds, les veus del Cor Tarantella i una colla d'amics de l'AMAPEI i família. Amb tots ells he pogut tirar endavant aquest projecte de fer un disc en directe, amb molt de *feeling* i cançons ballables.

Podríem dir que és un exemple d'allò que anomenes un «concert d'animació»?

Efectivament. És una proposta que aquí encara no s'ha utilitzat gaire però que a d'altres països com França o Bèlgica ja té força tradició. Es tracta que la gent va a veure un espectacle musical a un teatre i, tot i estar asseguda a la butaca, pot participar activament en la proposta a partir dels recursos d'animació que se li proposen des de l'escenari. I també hi ha moments en què

senzillament escolta. Com una mena d'audició musical només que no té un guió teatral, sinó un plantejament d'animació. És una audició d'autor. Com a plantejament, el *Som molta colla* és molt ambiciós. Però els resultats —més de 1.300 persones han vist l'espectacle— demostren que funciona.

I, per acabar, quins són els teus propers projectes?

El més immediat és participar en un disc editat per TVC Disc, a iniciativa del programa «Patim Patam Patum», on hi haurà onze cançons de diferents animadors. L'altre és un disc que està pràcticament fet i contindrà les cançons de tots els meus espectacles de contes («Akwaba», «Contes de Maletes», «Contes de la Mar Salada» i «Els instruments del món»). Seran 31 cançons en total.

Nota

1. Consulteu el seu web si voleu una informació detallada de la seva trajectòria: <http://www.rah-mon.com>

UNA MICA DE RAH-MON ROMA

Discografia

É wo Afrika (1995)
Per Nadal, pas de pardal (1995)
Patxinta (1996)
Sopa de Meravelles (1999)
Som molta colla (2002)

Espectacles

«Akwaba (Benvinguts)» (1994)
 «Per Nadal, pas de pardal» (1995)
 «Contes de maletes» (1998)
 «Contes de la mar salada» (1998)
 «Contes d'instruments del món» (2002)